

Utgivare: Humanistiska och teologiska fakulteterna, Lunds universitet

Text ©Henrik Levinsson, Katarina Mårtensson, August Nilsson & Stefan Persson,
2025

Denna text är licensierad under CC-BY, Erkännande. (Se fullständiga villkor: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>) Enligt licensen får verket spridas och bearbetas utan att tillstånd behövs, men verkets upphovsperson måste anges.

Om inget annat anges, omfattas inte bilder och foton av denna licens. Användning av dessa kräver tillstånd från respektive upphovsrättsinnehavare.

DOI: 10.37852/oblu.343.c767

Connecting Teachers – Changing from Within. Proceedings from the 2024 Lund University Conference on Teaching and Learning

ISBN: 978-91-90055-50-2

Kursuppläggets betydelse för studenternas upplevda kvalitet och engagemang i undervisningen

¹Henrik Levinsson, ²Katarina Mårtensson, ³August Nilsson & ⁴Stefan Persson

¹Institutionen för psykologi, Lunds universitet (korresponderande författare),
henrik.levinsson@psy.lu.se

²Avdelningen för Högskolepedagogisk Utveckling, Institutionen för utbildningsvetenskap, Lunds universitet

³Institutionen för psykologi, Lunds universitet

⁴Institutionen för psykologi, Lunds universitet

Research on Student Evaluation of Teaching (SET) has indicated that course design is at least as important as teachers' performance for student-rated perceived quality and student engagement. Our data analysis of more than 6000 SETs confirms this. Two hierarchical multiple regression models revealed that course design significantly predicts perceived quality more strongly than teachers, and that course design significantly predicts student engagement independent of teachers. While the variable teachers is a significant predictor of perceived quality, it is not a significant predictor of student engagement. In line with previous research, the results suggest it is important to highlight the vital impact of course design. The results are discussed particularly in relation to improved teaching practice and student learning, but also in terms of how student evaluations of teaching can be used in meaningful ways.

(Levinsson, H., Nilsson, A., Mårtensson, K., & Persson, S. (2022). Course Design as a Stronger Predictor of Student Evaluation of Quality and Student Engagement than Teacher Ratings. *Higher Education: The International Journal of Higher Education Research*, 3102–7991, 5(88)

Denna text bygger på vår publikation i tidskriften Higher Education (Levinsson et al., 2022). Studien belyser sambandet mellan kursuppläggets betydelse för studenters självskattade engagemang och upplevda kvalitet av utbildningen. Tidigare forskning tyder på att kursuplägget är minst lika betydelsefullt som lärarens insats i klassrummet

för studenternas upplevda kvalitet och engagemang. (Biggs et al., 2022; Edström, 2008; Upsher et al., 2023). Detta bekräftas av vår studie som baserades på fler än 6 000 kursvärderingar besvarade av studenter i psykologi vid institutionen för psykologi, Lunds universitet. Resultaten ger värdefulla insikter och bidrar till det pedagogiska utvecklingsarbetet för verksamma inom högre utbildning. Nedan presenterar vi studiens resultat och diskuterar dess implikationer.

I en nyligen publicerad forskningsöversikt i *Higher Education* skriver Ellis (2022, s. 1268) att "it [innovation in teaching and learning in postsecondary education] is increasingly important and difficult to analyse and understand as the complexity and interdependence of variables involved in learning and teaching grows."

Vi hoppas att vår studie bidrar till en djupare förståelse av denna komplexitet, särskilt när det gäller hur kursvärderingar kan användas på ett meningsfullt sätt i undervisningen.

Kursvärderingar inom högre utbildning

Kursvärderingar kan användas på olika sätt och med skilda syften och intentioner, även om dessa inte alltid är tydliga (Denson et al., 2010; Nasser-Abu Alhija, 2017; Zabaleta, 2007). Kursvärderingar kan vara lärarfokuserade, i den meningen att de används för lärarens egen pedagogiska utveckling samt karriärmöjligheter, för att informera studierektorn, programansvarig eller annan relevant instans vid institutionen eller fakulteten om huruvida kursen fungerar bra eller mindre bra. Kursvärderingar kan också användas som underlag för eller för att identifiera och signalera när problem uppstår, som en sorts 'varningssignal'. Men de kan även utgöra en grund för pedagogiskt utvecklingsarbete i primärt syfte att förbättra undervisningen.

Kursvärderingar är en i Högskoleförordningen lagstadgad möjlighet för studenterna att ge feedback på kursen. Dock har användandet av kursvärderingar problematiserats, bland annat i termer av en rad faktorer som gör det svårt att tolka resultaten från studenternas skattningar. Det kan gälla metodologiska problem och begränsningar, t.ex. "selection bias", och att bedömningar baseras på lärarens egenskaper med avseende på exempelvis kön, utseende och etnicitet (Binderkrantz & Bisgaard, 2024; Carpenter et al., 2020; Nasser-Abu Alhija, 2017; Roxå et al., 2022; Utl et al., 2016).

Samtidigt används kursvärderingar frekvent inom högre utbildning och många lärare upplever studenternas feedback som användbar, särskilt om den är fokuserad på den

aktuella kursen och på studenternas lärande, snarare än på den enskilde läraren (Edström, 2008; Eunkyoung & Dooris, 2020)

Undersökningar på fakultetsnivå, fältstudier och longitudinella studier har också visat att kursvärderingar i stor utsträckning är valida och att de kan ge viktig information för att förbättra undervisningen, till exempel när det gäller tydlighet och klargörande samt ökad motivation, ökat engagemang och därmed ett mer aktivt studentdeltagande (Murray, 1997; Nasser-Abu Alhija, 2017; Wright & Jenkins-Guarnieri, 2012).

Inom akademien tenderar vi ofta att fokusera på vad läraren gör, medan vi istället borde lyfta blicken från läraren och fokusera på vad studenten gör. I sammanhanget är det viktigt att påpeka att forskningen inte har bekräftat att studenter lär sig mer från högt rankade lärare (Carpenter et al., 2020; Clayson, 2022; Uttl et al., 2016). Faktorer som kursupplägg och utveckling av studenternas motivation är minst lika viktiga. De kan till exempel inspirera studenter att ägna mer tid åt sina studier och bidra till att uppnå mer högkvalitativt lärande.

Tidigare forskning har också visat på signifikanta positiva samband mellan studenternas globala skattningar av kursen och lärandemål (Frick et al., 2009). En global skattning kan vara exempelvis i vilken grad man instämmer med påståendet att ”Detta var överlag en enastående kurs”. Tidigare studier har även funnit positiva samband mellan studentengagemang och självtillit (*eng. self-efficacy*), motivation, tidsplanering, prestation och lärandemål (Alvarez-Huerta et al., 2021; Finn & Zimmer, 2012; Fjellkner, 2020; Kahu, 2013). Studentengagemang är därmed en viktig faktor att beakta för att förbättra undervisningens kvalitet, till exempel när det gäller frågor om kursens lärandemål.

I vår studie undersökte vi hur kursupplägg och lärarens insats i klassrummet relaterar till studentengagemang samt upplevd kvalitet. Vilka faktorer som relaterar till kvalitet är viktigt, men mer forskning behövs. Resultatet från studien baseras på nedanstående frågeställningar (Levinsson et al., 2024, s. 2001):

1. Vilken av variablerna, lärare och kursupplägg, predicerar studentengagemang starkast?
2. Vilken av variablerna, lärare och kursupplägg, predicerar studenters upplevda kvalitet starkast?

Vi hypotetiserade att kursupplägget har en större betydelse än läraren när det gäller både studentengagemang och upplevd kvalitet. I det följande redogör vi för studiens genomförande, presenterar resultaten och avslutar med en reflektion över dessa.

Procedur, deltagare och variabler

Kursvärderingarna baseras på en standardiserad mall som används vid institutionen för psykologi sedan 2016. Mallen togs fram utifrån befintliga dåvarande riktlinjer för kursvärderingar vid Lunds universitet samt i dialog mellan studierektorer och ledningsgrupper inom de olika utbildningarna vid institutionen för psykologi då det fanns identifierade behov av ett mer enhetligt formulär. Mallen har använts under många år på de flesta kurser och program inom institutionen och har därmed genererat en stor mängd data. Vi såg därför en utmärkt möjlighet att systematisera och analysera alla dessa kursvärderingar med syfte att erhålla insikter om hur studenterna uppfattar kvalitet och vad som påverkar deras eget engagemang. I vår studie samlade vi in kursvärderingsresultat från fristående kurser (15 kurser), kandidatprogrammet i beteendevetenskap och internationella masterprogrammet i psykologi.

En fördel med det standardiserade formuläret är att frågorna är studentfokuserade snarare än lärarfokuserade och fångar in många aspekter av undervisningskontexten. Formuläret innehåller detaljerade frågor och lägger större vikt vid studentcentrerat lärande. Studenterna får bland annat skatta sin egen engagemangsnivå, kursens kvalitet som helhet, måluppfyllelse i förhållande till kursens lärandemål, samt svara på frågor om kursupplägget.

Kursvärderingarna skapas av en administratör i Sunet Survey-verktyget (<https://www.sunet.se/services/samarbete/enkatverktyg>) och läraren får kursvärderingen som en online-länk och kan välja att antingen ge länken till studenterna i klassrummet så att de kan fylla i utvärderingen på plats, eller publicera länken på kursplattformen så att studenterna kan fylla i kursvärderingen när det passar dem. Utvärderingarna är anonyma och det är frivilligt att delta.

Underlaget i den aktuella studien baserades på över 6 343 kursvärderingar som samlades in mellan 2016 och 2021: Fristående kurser ($N=4\,933$), Beteendevetenskapliga kandidatprogrammet ($N=806$) och Internationella masterprogrammet i psykologi ($N=604$). Värt att notera är att kursvärderingarna inte är oberoende, det vill säga samma student kan ha deltagit i flera kursvärderingar.

Variabeln *studentengagemang* består av studenternas skattade nivå av engagemang utanför schemalagd tid, aktivitet vid föreläsningar, seminarier mm. och antal studietimmar per vecka inklusive schemalagd undervisning. De första två frågorna besvarades med Likertskalor från 1 till 5, där 1 är "Mycket låg" och 5 är "Mycket hög".

Antalet timmar per vecka besvarades med en Likertskala från 1 till 6 i intervall om 10 timmar (0–10 timmar per vecka i steg om 10 timmar till >50 timmar).

Variabeln *kursupplägg* bestod av summan av svaren på sex frågor om huruvida de ansåg att kursen (a) hade en tydlig struktur, (b) hade tydliga målformuleringar, (c) hade uppmuntrat till självständigt tänkande (d) hade stimulerat till kunskapssökande, (e) hade skapat förutsättningar att integrera kunskap i ett större perspektiv, och (f) hade gett dem nya kunskaper, perspektiv och insikter. Skalan inkluderade också två frågor om examinationens relevans i förhållande till lärandemålen och examinationsformens lämplighet. Samtliga frågor besvarades på en Likertskala från 1 till 5, där 1 är “Mycket låg” och 5 är “Mycket hög”.

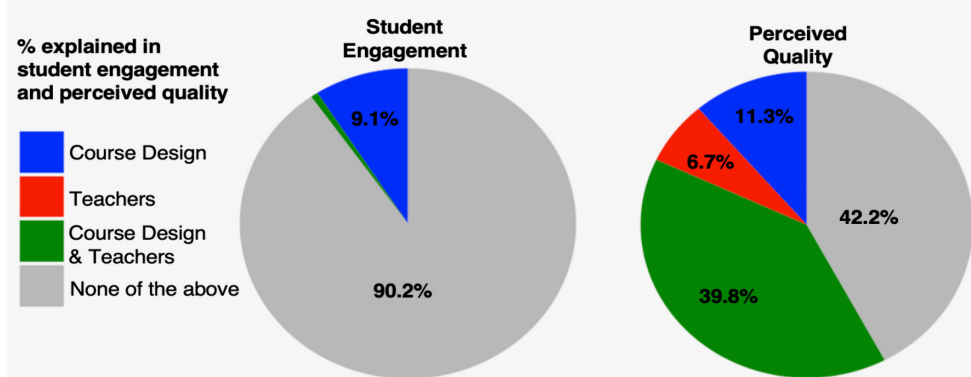
Studenternas bedömning av variabeln *lärarens insats i klassrummet* bestod av tre frågor där studenterna skattade lärarens förmåga att (a) vara strukturerad vid föreläsningar, (b) skapa engagemang, och (c) klargöra. Frågorna besvarades på en Likertskala från 1 till 5, där 1 är “Låg” och 5 är “Hög”.

En global fråga om *upplevd kvalitet*, mättes med frågan “Vad tyckte du om kursen som helhet?” Frågan besvarades på en 5-gradig Likertskala, där 1 är “Mycket dåligt” och 5 är “Mycket bra”.

Resultat

Vi genomförde två hierarkiska regressionsmodeller för att utvärdera vilken av de två variablerna, kursupplägg och lärarens insats i klassrummet, som bäst kunde predicera studentengagemang (modell 1) och upplevd kvalitet (modell 2). I respektive modell inkluderade vi kursupplägg i det första steget och lade sedan till lärarens insats i klassrummet i det andra steget. Sammanfattningsvis visade regressionsanalyserna att kursupplägget predicerar upplevd kvalitet starkare än lärarens insats i klassrummet. Resultaten visar också att kursupplägg signifikant predicerar studentengagemang oberoende av läraren. Även om lärarens insats i klassrummet signifikant predicerar upplevd kvalitet så är den inte en signifikant prediktor för studentengagemang (se Figure 1).

Figure 1. Explanation of course outcomes

Diskussion

I linje med tidigare forskning pekar denna studies resultat, baserat på ett stort empiriskt underlag, på att kursupplägget har en central betydelse i studenternas upplevelse av sin utbildning. Resultaten kan utgöra ett viktigt diskussionsunderlag i relation till studenters lärande och hur kursvärderingar kan användas på ett meningsfullt sätt, exempelvis som ett instrument i det interna kvalitets- och utvecklingsarbetet.

Resultatet bör såklart tolkas med försiktighet. Beaktning bör tas med hänsyn till ”selection bias” och takeffekter. Tidigare forskning har visat att studenter som anser att kursvärderingar är betydelsefulla också tenderar att ge högre betyg (Carpenter et al., 2020; Nasser-Abu Alhija, 2017). Att studien är en tvärsnittsstudie innebär att vi inte kan dra några slutsatser om orsak och verkan (vilket heller inte var syftet), men den ger en ögonblicksbild av hur de studerade variablerna relaterar till varandra. En styrka med studien är att datainsamlingen har genomförts på samma sätt och under samma förhållanden över tid.

Det finns också begreppsliga begränsningar bland variabler som undersökts. Upplevd kvalitet kan mätas på olika sätt och har här studerats med endast en global fråga, vad studenterna tyckte om kursen som helhet. Upplevd kvalitet omfattar många dimensioner och kan mätas på olika sätt. Det kan också vara svårt att separera eget engagemang från motivation (Appleton et al., 2008; Finn & Zimmer, 2012). Det är dock rimligt att förstå engagemang och motivation som två olika begrepp. En student kan skatta högt på både inre och yttre motivation utan att de facto vara engagerad i sina

studier. En styrka med variabeln studentengagemang, så som det används i vår studie, är att den fångar in estimerat antal timmar spenderade på studier samt egen upplevd nivå av engagemang och aktivitet. Vi bedömer att dessa tre komponenter tillsammans fångar fenomenet som helhet. Man kan också problematisera kursuppläggets betydelse i förhållande till lärarledd tid. Medicinska och tekniska utbildningar har fler lärarledda timmar jämfört med samhällsvetenskapliga och humanistiska. Inom de förstnämnda utbildningarna kan kursuppläggets betydelse därmed vara annorlunda.

Framtida kursvärderingar skulle gynnas av mer planering av hur data kan komma att analyseras och användas systematiskt, möjligtvis också genom användandet av valida skalor som mäter de fenomen som undersökts i vår studie på ett mer tillförlitligt sätt.

Resultaten från vår studie kan utgöra ett viktigt diskussionsunderlag i relation till studenters lärande och hur kursutvärderingar kan användas på ett meningsfullt sätt, exempelvis som ett instrument i det interna kvalitets- och utvecklingsarbetet. Vi anser att detta arbete omfattar både lärarnas färdigheter och studenternas feedback. Det formulär som används i vår studie omfattar en mängd studentcentrerade frågor och utgör ett exempel på hur kursvärderingar kan användas på ett meningsfullt sätt, genom att integrera kursvärderingsresultat som en del av akademiskt lärarskap (*eng. Scholarship of Teaching*, se Bolander-Laksov & Scheja, 2023) och som ett verktyg för kursutveckling (se Biggs et al., 2022; Edström, 2008; Roxå et al., 2022).

Vi hoppas att resultaten från vår studie kan inspirera och stödja andra lärare och utbildningsansvariga i arbetet med att utveckla och förbättra kurser, baserat på kursuppläggets betydelse för upplevd kvalitet och studentengagemang. Det kan i sin tur öka studenternas framgångar på kursen och potentiellt även genomströmningen och därmed bidra till färre avhopp, vilket kan vara utmaning inom akademien (se Eather et al., 2022). Ett välgenomtänkt kursupplägg med tydliga procedurer och riktlinjer kan också ha en positiv inverkan på studenters välmående (Upsher et al., 2023).

Alla lärare blir föremål för utvärdering i sina kurser. Dessa upplevelser kan skifta, liksom hur mycket man kan använda kursvärderingar som grund för pedagogisk utveckling. Med fokus på kursupplägg snarare än på läraren kan vi förebygga risken för anonyma, kränkande kommentarer, vilket kan ha negativ inverkan på oss lärare. I anslutning till konferensens tematik "Connecting teachers - changing from within" ger studiens resultat liksom annan forskning en tydlig indikation på att en genomtänkt, välgrundad och pedagogiskt motiverad kursdesign kan utveckla utbildningen - ett arbete som kan och bör ske inifrån med lärare i samverkan.

Genom vår studie vill vi belysa hur resultat från studentcentrerade kursutvärderingar kan användas på ett systematiskt och meningsfullt sätt, som en viktig beståndsdel i utvecklandet av undervisningen inom högre utbildning. Avslutningsvis vill vi därför skicka med några frågor till läsaren att reflektera över: Hur kan du relatera resultaten från vår studie till din egen undervisning och dina egna erfarenheter av kursvärderingar? Vilka implikationer kan detta ha för ditt och dina kollegors arbete med kursvärderingar framöver?

Referenser

- Álvarez-Huerta, P., Muela, A., & Larrea, I. (2021). Student engagement and creative confidence beliefs in higher education. *Thinking Skills and Creativity*, 40.
- Biggs, J., Tang, C., & Kennedy, G. (2022). *Teaching for quality learning at university* (5th ed.). Open University Press.
- Binderkrantz, A. S., & Bisgaard, M. (2024). A gender affinity effect: the role of gender in teaching evaluations at a Danish university. *Higher Education: The International Journal of Higher Education Research*, 87(3), 591–610.
- Bolander Laksov, K., & Scheja, M. (2023). *Dimensioner av akademiskt lärarskap—pedagogisk skicklighet är mer än undervisningskicklighet*. Stockholm University.
- Carpenter, S. K., Witherby, A. E., & Tauber, S. K. (2020). On students' (mis)judgments of learning and teaching effectiveness. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 9(2), 137–151.
- Clayson, D. (2022). The Student Evaluation of Teaching and likability: What the evaluations actually measure. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 47(2), 313–326.
- Denson, N., Loveday, T., & Dalton, H. (2010). Student evaluation of courses: What predicts satisfaction? *Higher Education Research & Development*, 29(4), 339–356.
- Eather, N., Mavilidi, M. F., Sharp, H., & Parkes, R. (2022). Programmes targeting student retention/success and satisfaction/experience in higher education: A systematic review. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 44(3), 223–239.
- Edström, K. (2008). Doing course evaluation as if learning matters most. *Higher Education Research & Development*, 27, 95–106.
- Ellis, R. A. (2022). Strategic directions in the what and how of learning and teaching innovation—A fifty-year synopsis. *Higher Education*, 84(6), 1267–1281.
- Eunkyoung, P., & Dooris, J. (2020). Predicting student evaluations of teaching using decision tree analysis. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 45(5), 776–793.
- Finn, J. D., & Zimmer, K. S. (2012). Student engagement: What is it? In S. L. Christenson, A. L. Reschly, & C. Wylie (Eds.), *Why does it matter? In Handbook of research on student engagement* (pp. 97–131). Springer.

- Fjelkner, A. (2020). Business students' perceptions of their readiness for higher education studies and its correlation to academic outcome. *Journal for Advancing Business Education*, 2(1), 74–92.
- Frick, T., Chadha, R., Watson, C., Wang, Y., & Green, P. (2009). College student perceptions of teaching and learning quality. *Educational Technology Research and Development*, 57, 705–720.
- Kahu, E. R. (2013). Framing student engagement in higher education. *Studies in Higher Education*, 38(5), 758–773.
- Levinsson, H., Nilsson, A., Mårtensson, K., & Persson, S. (2024). Course Design as a Stronger Predictor of Student Evaluation of Quality and Student Engagement than Teacher Ratings. *Higher Education: The International Journal of Higher Education Research*, 88(5), 1997–2013.
- Murray, H. (1997). Does evaluation of teaching lead to improvement of teaching? *International Journal for Academic Development*, 2(1), 8–23.
- Nasser-Abu Alhija, F. (2017). Guest editor introduction to the special issue “Contemporary evaluation of teaching: Challenges and promises.” *Studies in Educational Evaluation*, 54, 1–3.
- Roxå, T., Ahmad, A., Barrington, J., Maaren, J., & Cassidy, R. (2022). Reconceptualizing student ratings of teaching to support quality discourse on student learning: A systems perspective. *Higher Education*, 83(1), 35–55.
- Upsher, R., Percy, Z., Cappiello, L., Byrom, N., Hughes, G., Oates, J., Nobili, A., Rakow, K., Anaukwu, C., & Foster, J. (2023). Understanding how the university curriculum impacts student wellbeing: A qualitative study. *Higher Education*, 86(5), 1213–1232.
- Uttl, B., White, C., & Gonzalez, D. (2016). Meta-analysis of faculty's teaching effectiveness: Student Evaluation of Teaching ratings and student learning are not related. *Studies in Educational Evaluation*, 54, 22–42.
- Wright, S. L., & Jenkins-Guarnieri, M. A. (2012). Student evaluations of teaching: Combining the meta-analyses and demonstrating further evidence for effective use. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 37(6), 683–699.
- Zabaleta, F. (2007). The use and misuse of student evaluations of teaching. *Teaching in Higher Education*, 12(1), 55–76.